

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri popoldne.

Naročnina znaša:

za celo leto	24 kron
za pol leta	12 „
za četrt leta	6 „
za en mesec	2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslani, osmrtnice in javna zahvale domači oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Italijanska univerza in naše stališče.

I.

Poslanec Biankini je povdarjal v svojem krasnem govoru (že priobčenem tudi v »Edinosti«), da se je laška irredenta v zadnje čase jako osokolila, da drzneje nego kedaj dviga svojo glavo in da je jela nastopati agresivno celo v isti Dalmaciji, kjer Italijanov niti ni kakor narod in kateri so se isti Italijani po krvavi bitki pri Visu leta 1866. že popolnoma odrekli!

Poslanec Biankini je govoril resnico, katere ne more prezreti oni, ki paznim očesom sledi političnim dogodkom v vseh pokrajinah, kjer bivajo Italijani, bodi kakor avtohtono prebivalstvo, bodi kakor kolonije.

Vojeviti, oligarhični, nezmerni v svojih pretenzijah ter do brezobzirnosti temperamentni v zahtevanju in v grožnjah so bili sicer naši Italijani vsikdar. Morda bi bilo točneje, ako bi rekli, da so bili vsikdar taki voditelji italijanske politike v avstrijskih pokrajinah! Kajti morda v nijedni drugi pokrajini naše države niso široke in niže mase ljudstva tako brez vsake politične šole, brez vsake orijentacije v javnih stvareh, kakor vidimo to ravno pri naših Italijanih! A temu je bila, vsaj doslej, naravna posledica, da so se te mase dajale slepo voditi od moč, katerih ciljev niso mogle proučevati — ker so bile nesposobne v to — in ki so slepo sovražile namišljenega sovražnika: nas Slovane, katerih aspiracije niti poznale niso in jih vsled tega isotako niso znale presojati in uvaževati.

Vojevitosti in pretenzivnosti ni torej nikdar manjkalo na strani naših Italijanov.

Ali tako očitno, tako zavestno stavljenega si končnega cilja, tako zmago-svestno, tako prozorno, da niti ne skrivajo in ne taje več svojih vezi z istorodniki v Italiji ter pomoči, ki jim prihaja od tam doli — ne, tako niso še nastopali voditelji italijanskega gibanja v naših pokrajinah. Kako ojačene se že čutijo, priča ravno sedaj toli živahno gibanje za italijansko univerzo v Trstu. To gibanje postaja intenzivnejše od dne do dne. A naraščajoča intenzivnost v tem gibanju je merilo za to, kako gotove se že čutijo ob opori od strani javnosti Italije, in, preko italijanske diplomacije, ob opori, ki

jim jo daje avstrijska diplomacija v svoji predivni slepoti.

Te dni smo omenili precej ostro kon-troverzo med rimsko »Tribuno« in našimi italijanskimi listi glede vprašanja laške uni-verze za avstrijske Italijane. To navskrižje nas ne sme motiti. Kajti isto se dostaje le taktike, v stvari pa so jedini.

Če bi smeli videti v gibanju za itali-jansko univerzo tako vprašanje, kakoršnje bi moralo biti po naravi, to je: kulturno vprašanje — ne bi mu mogli in ne bi mu smeli oporekati načelno. Sleherni narod ima pravo do svoje izobrazbe od prvih začetkov pa do najvišjih učilnic. To pravo velja tudi za avstrijske Italijane! Mi pa pravimo se svo-jega stališča, na katero nas silijo Italijani sami se svojim postopanjem nasproti nam, da bi veljala, ako ne bi bili oni sami za pravili te pravice se svojim postopanjem. — Tudi mi primorski Slovani imamo svoja kulturna vprašanja. In mnogo nujnejša, nego je zahteva po italijanski univerzi. Mi se mo-ramo boriti za najprimitivnejše pogoje svoji izobrazbi. A kdo nam jih odreka? Kdo je v tem odrekanju fanatičen do besnila? Itali-jani so to, isti Italijani, ki zahtevajo za-se italijansko univerzo in se o tem sklicujejo na naravno pravo vsacega naroda!! Tega »na-ravnega prava« jim mi ne moremo pripo-znati, dokler je ne pripoznavajo oni nam! Dokler nam oni odrekajo ele-mentarno šolo, ne pripoznavamo jim mi prava do univerze! Dokler ostanejo oni fana-tiki v tržaškem slov. šolskem vprašanju, morajo imeti v nas le nasprotnike tej nji hovi aspiraciji, tudi če bila ista res le kulturne naravi! Vsi smo sinovi božjega Stvarstva, narave božje! Značaj »naravnosti« pa dobiva pravo ravno s tem, da je dano vsem, da je njega dobrot deležno vse, kar je izišlo iz narave. Saj to bi bil nonzens, ne zmisel, ako bi bila stvarstva, izišla iz narave, izključena od tega, kar daje narava. Če torej Italijani izključujejo nas od naravnega prava do svoje izobrazbe, so se sami posta-vili izven narave! Če oni odrekajo nam na-ravno pravo, so tudi izgubili pravico do sklicevanja na to pravo!

Politični pregled.

V Trstu, 24. novembra 1902.

O položaju. Mladočeski listi presojajo stanje krize prav s tistega stališča, kakor je

bi jo zapeli, — a vendar, čim so zadoneli prvi akordi in prve besede: »Oj košutko crnooka...«, je starka skoro na glas za-plakala ter morala je oditi iz sobe, da se je skrila v temen kot kake nerazsvetljene sobe.

Navadno je živela v Zagrebu, v gor-njem mestu, — v nekej ulici, ki ni bila da-leč od Jurjevskega pokopališča. Nekoč je bila bogata, no, že rano, še za časa svojega življenja je porazdelila svoj imetek med so-rodničke in sebi si je pridržala le toliko, ko-likor je rabila za najnujnejše potrebe. A te potrebe so bile pri njej prav malen-kostne. Vendar — eno potratno je poznala tudi ona. Na predvečer vseh vernih duš je napravila velike stroške, da je nakitila grob juljskih žrtv in takoj blizu tega groba še en grob — z napisom istega priimka, ka-kršnjega je nosila ona. Za to prilčnost je hranila vse leto, a že začetka listopada, ko se je povrnila domov, jej je bila glavna skrb, kako bo okrasila in razsvetlila zopet čim lepše in sijajnejše dva groba — dva svoja ljubljena. A vendar ni bežala pred ljudmi. Da, celó prijetna jej je bila družina, raz-umela je želje in zanimanje vsakterega. Svoji-tuge ni kazala, a vendar je ni skrivala. Naj-

je preciziral posl. dr. Kramar v svojem po-govoru s sotrudnikom nekega milanskega lista: od tega je odvisno vse, da-li Nemei odnehajo od brutalnega načela, da v njho-vem razmerju do Čehov morajo biti Nemei kladivo, Čehi pa nakovalo, da-li se povsjejo na stališče jednakega prava za vse?! Tudi staročeski »Hlas Naroda« izjavlja, da bodoče vedenje Čehov bo določeno po vedenju Nemcev. Na češki strani niso bili nikdar gluhi za pozive na mirne razgovore. Sta-lišče čeških poslancev ni sedaj sicer nič laglje, nego je bilo leta 1890. Ali češka javnost se je mej tem precej korigirala. Parola o raz-trganju dežele ne plaši sedaj tako kakor pred 10 leti. Češki poslanci nimajo za seboj — povdarja staročesko glasilo — nikake ti-gerske stranke, ampak narod, ki varuje svoja prava, ki pa je naklonjen miru ali vsaj pre-mirju. Če je tudi na nemški strani taka dobra volja, potem se utegne sedaj pričako-vanje izpolniti, da sporazumljenje me-d Čehi in Nemci reši parla-mentarizem in priase mir obema ple-menoma v deželi.

Ta izvajanja staročeskega glasila kažejo na veliko spravljivost in celo na veliko mero optimizma. Mi ne verujemo na take dispo-zicije v nemškem taboru, kakor tudi ne ve-rujemo, da bi se merodajni češki politiki čutili takorekoč iztrgane iz velikega kom-pleksa avstrijskega vprašanja, in da bi bili res tako nerazodni, da bi menili, da bi bil narod češki zavarovan pred germansko nevarnostjo že s tem, da se doseže kako pre-mirje na Češkem in Moravskem. Nemško gibanje gre svojo veliko zgodovinsko pot, natančno proračunjeno in preko dežel češke krone. Še le potem, ko bo premagana ne-varnost pangermanizma za vsa državo, se bodo mogli Čehi čutiti varne. Prvi pa ne. Ako bi mislili oni drugače, bil bi to optimi-zem, ki bi se utegnil hudo maščevati.

Dr. Kramar o jezikovnem vprašanju. Milanski »Corriere della Sera« obe-lodanjuje razgovor svojega sotrudnika z dr. om Kramarjem. Dr. Kramar je menil, da bi se to vprašanje moglo prilično lahko rešiti, ako bi Nemei pokazali nekoliko odločnosti proti pangermanom in intransigentnim.

Mi prenašamo — je rekel dr. Kramar — že tri leta to situacijo, ki ne odgovarja ni naši, ni koristi naših narodnih nasprot-nikov.

Ali mi se ne bomo dajali motiti, ni po

rajše je prihajala v Suhodinje in skoro vsa njena radost, kar je je imela na svetu, so bili ti suhodinjski dnevi. Na nje se je vese-lila vse leto. Vezalo jo je dolgotrajno prija-teljstvo z mojimi stariši — še iz dnevov njene najlepše dobe, iz ilirskih dnevov. A razun tega je prihajala rada v stari dom, ker tu jo je vse spominjalo na one drage davno prošle dneve.

Kakor sem že rekel, je prihajala navadno gospa Štefanija vdova Belović vsako leto proti koncu poletja — začetka septembra. V listu je nazpanila dan in starši so takoj po-slali kočijo po njo v mesto. Tak dan njenega prihoda je bil vedno dan radosti in veselja. Prva leta smo se največ veselili mi otroci, ker je prinašala seboj vedno cele omote raz-ličnih igrače, no, kasneje — sem se največ veselil trenutkov, katere bom doživel žnjo v razgovoru o ilirskih dneh in ljudeh. Ona je znala tako milo in lepo pripovedovati. Že kakor dete sem zapazil, da stara gospa ima neko leseno, z železom okovano škatljo, na katero pazi kakor na zenico svojega očesa ter jo redno vsaki večor postavlja na mizico poleg postelje s križem iz slonove kosti. Zve-del sem, da hrani v njej ostanek svoje doži-vele pesmi, — nekoliko porumenelih pisem.

grožnjah, ni po obljubah. Sedaj, ko je skrajni čas, a položaj jako resen, uporabiti čemo to priliko in ne mislimo delovati na to, da se položaj popravi, ako se ne zadovolji našim zahtevam. Jezikovno vprašanje se ima rešiti tako, da ne bo trebalo več vračati se k njemu. Položaj je zelo kompliciran. Pangermani in radikalna agitacija v Češki rastejo neprestano. Severni okraji Češke in Morav-ske so pangermanski. Sedaj se mora poka-zati, ako zmerni elementi res žele miru in ako so v stanu zagajati ekzistencijo tej dr-žavi. Čehi se popolnoma zavedajo svoje dolž-nosti, ker vedo, da žive v državi, ki mora nuditi vsem narodom jednako pravo, ako hoče ekzistirati. Ali ne sme ostati pri samih besedah. Mi hočemo, da se določi, da imamo mi jednako pravo, ter da se nam v monar-hiji da tisto mesto, ki nam pripada. Vlade, ki nam to kratki, ne moremo podpirati. — Nemei pravijo, da se dva naroda moreta na-hajati med seboj samo v razmerju kladiva nasproti nakovalu. To je nemško umevanje. Naše tradicije — je zaključil dr. Kramar — izključujejo tako egoistično tendenco. Mi ho-čemo jednako pravo za vseh.

Gibanje na živinozdravniški vi-soki šoli na Dunaju. Z Dunaja smo prejeli:

Zadnjikrat sem Vam obečal, da Vam bom dalje sporočal o štrajku veterinarcev. Danes prihajam, da spolnim svojo obljubo.

V zadnjem članku sem omenil, da so veterinarci na dunajski visoki šoli nastopili štrajk, ker jim je rektor razpusil zborovanje, dovoljeno jim po statutih. Ko mu je depu-tacija v soboto dne 15. t. m. v jutro javila, da so veterinarci odločili štrajkati, dokler jim ne dovoli dvorane v zavodu za posvetovanje o svojih stanovskih stvareh, jim je rektor obečal, da se v tem pogledu obrne do kom-petentnih oblastnih, ter da jim v ponedeljek dne 17. t. m. do 2. ure pop. sporoči o vspehu svojih korakov. In v ponedeljek jim je spo-ročil rektor, da ministerstvo nikakor ne do-voli dvorane, in da celo zabranjuje vsako sprehajanje v zavodu, ker da isto snatra za — demonstracijo.

Čuvši to, so slušatelji enoglasno sklenili dalje štrajkati, a ob enem so zaprosili rek-torja na lvovski visoki živinozdravniški šoli, da bi jih isti vsprejel na to šolo, če bi mi-nisterstvo ne hotelo ustreči njihovim željam.

V torek so veterinarci odposlali depu-tacijo k poslaneem vseh parlamentarnih strank,

A zvedel sem na čuden — za hrvatske razmere toliko žalosten način. Bilo je to za časa, ko se je v nas razvila velika politična borba — na polju volitev. Stara gospa, po-znana kakor Ilirka in radi tega protivnica novih razmer, je prišla na sum pri okrajnej gosposki. A Suhodinjski dvor jim je bil itak trn v peti. In res, nova gospoda novih raz-mer, podžupan Feri Copaković in sodnik Fučak Gerbenjski, sta nameravala nekaj ka-kor hišno preiskavo, da bi videla, ni-li stara gospa prinesla seboj kakih škodljivih pro-glasov.

Oče se je smejal in jezil, no, stara gospa se je res jako prestrašila, in prvo, na kar je mislila, je bila njena škatlja. Poklicala me je k sebi in mi vsa razburjena in plašna razo-dela, da v škatlji hrani pisma svojega moža iz dobe njiju ljubezni.

»Tega ne smejo dobiti ti ljudje v roke. Bilo bi bogoskrunstvo. A vendar mi je težko, da bi jih sežgala; ali naposled — rajši tudi to, nego da jih čitajo taki nestvori — ti ljudje!.. Bogoskrunstvo bi bilo, — go-vorila je stara gospa, ter me takoj zaprosila, naj shranim škatljo na kakem sigurnem mestu.

(Pride še.)

PODLISTEK

Ilirska romanca.

Spisal Ksaver Šandor Gjalski — prevedel F. Radi.

Gosti, kakor sneg beli lasje so pokri-vali glavo in bili so spleteni v frizuro po modi iz štiridesetih let. Podolgasti obraz mehkih črt je bil nenavadno bled, da se je videlo velike črne oči, osvežljene z žarkim pogledom, a zalite s solzami. Neizrečna tuga je ležala v teh očeh, a tudi ozko stisnjene ustnice so izražale veliko žalost — in bilo je kakor da bi zadrževale tugo. V svojej navadnej črnej toaleti brez vsakega okrasa in nakita je izgledala vendar fina, kakor, tudi držanje in vsaka kretnja jej je bila fina in odbrana. Zato pa niti ni kazala svoje tuge, niti ni žalovala. Niti najveselejših, najbučnejših društev ni se izogibala, nasprotno tudi ona je prinesla v društvo radost in veselje. Ko se je razlegala po »palati« rodoljubna pesem, ona je vsa sijala od radosti. Da, več-krat, večkrat so se jej celó orosile oči, ter je naposled zapala v jok, tih, morda blago-dejaj jok.

Ena pesem, katere se je vedno največ veselila in za katero je znala tudi prositi, da

kateri so jim obljubili, da se zavzamejo za stvar.

Poslanec Novak je precej isti dan stavil predlog v parlamentu, da se veterinarska šola pripoji univerzi. Za bodoči tork se pričakuje, da bodo poslanci stavili nujen predlog glede preosnovitve te šole.

V sredo so poslanci poslali peticijo na ministerstvu za nauk in notranje stvari, v kateri zahtevajo, da se šola pripoji univerzi, kakor peta fakulteta ter da se ista oddeli od vojnega ministerstva ter pridodeli ministerstvu za nauk.

Nadalje zahtevajo tudi naslov doktorja, do katerega imajo popolno pravo, ker smešno je biti promoviran, ne da bi mogel dobiti ta naslov.

V petek so imeli veterinarci shod v »Wiener Ressource«, ki je sijajno vspel. Bili so navzoči tudi nekateri poslanci, a jako mnogo je bilo živinozdravnikov in vseučilišnih dijakov. Na shodu sta govorila dva dijaka veterinarca (med katerima je bil eden Slovenec) o razvoju veterinarskih šol, o prilikah na dunajski živinozdravniški šoli in o opravičenosti zahteve po pripojitvi iste k univerzi. Potem so govorili razni poslanci, živinozdravniki in v imenu vseučilišnega dijaštva en dijak, ki je naglašal, da so simpatije vseh akademikov na strani prirediteljev shoda. Zanimivo je, da ni bil navzoč nobeden izmed profesorjev in asistentov živinozdravniške dunajske šole, a to zato, ker jim je bilo zabranjeno od vojnega ministerstva, čiji uradniki so. Lepa visokošolska svoboda, kaj ne?!

Na shod je prišlo mnogo telegramov. Med temi je bil oni z Lvova, s katerim javlja rektor lvovske živinozdravniške visoke šole, da v sprejme vseh 62 slušateljev, vsprejet z velikim aplavzom in oduševljenjem.

Danes stoji v šoli oglas, s katerim ministerstvo za nauk opominja štrajkujoče dijake, da začnejo obiskovati predavanja ter se izjavljajo, da je pripravljeno dogovarjati se z ministertvom vojne in notranjih stvari glede zahtev veterinarcev.

Kakor se čuje, mislijo veterinarci staviti kakor *conditio sine qua non* sledeče zahteve: da se za njih drže predavanja popolnoma ločeno od kuršmidov, da jim se iz »legitimacije« in »meldungsbuche« briše »k. u. k. Militär Thierarznei Institut« in da jim se podeli naslov dr. Glede ostalih zahtev pa da jim da ministerstvo jamstvo, da se jim izpolni v bližnji bodočnosti.

Iz ogrske zbornice. Razprava o imunitetni aferi poslancea Nessija se vleče brez konca in kraja. Kakor znano je bil Nessi rezervni častnik, a je moral položiti to čast radi svojega očitnega sovražstva do cesarske himne. Ogrska neizprosna opozicija meni namreč, da se je s tem postopanjem od vojaške strani kršila imuniteta Nessija kakor poslancea. V razpravi kaže ogrska opozicija kako sovraži skupnost monarhije in kako da ne pozna ozirov več niti do dinastije. Takov sad je dozorel duvalizem. Greh, storjen leta 1867., ko so le Madjare pripoznali kakor politični narod na Ogrskem in so jim, kakor takim izročili absolutno nadvladje nad drugimi narodnostmi, ta greh se masšuje grozno. In zlo se je zariło se tako globoko, da je vprašanje, da-li je sploh še možna kaka remedura.

Tržaške vesti.

Oseba vest. Konstruktor na tehniški visoki šoli na Dunaju, naš rojak gosp. dr. Maks Fabiani, je dobil naslov izrednega profesorja.

Zmaga treznosti. Afera težakov je rešena v njihovo zadovoljnost, ne da bi bilo to gibanje zahtevalo ni najmanj žrtev od njihove strani in ne da bi bila trgovina občutila tistih učinkov, ki navadno spremljajo taka gibanja in katerim posledice občutijo končno tudi oni, ki so jih izživali.

Mi nečemo tu govoriti o meri pridobitve od strani težakov; nečemo ugibati, da-li ne bi bili morda mogli doseči še več, niti nečemo ugibati o prigovorih mnogih trgovcev, da so danes razmere na tukajšnjem trgu take, da trgovine nikakor ne morejo več višati svojih stroškov, ne da bi s tem spravljali v nevarnost svoje finančialno ravnotežje. Ne, o tem nečemo ugibati danes. Marveč hočemo akcentuirati na čin, kakor se je vodilo in rešilo to gibanje. Način pa je bil tak, da mora le z zadoščenjem navdajati vsakogar. Ta način priča, da so gibanju na

čelu stali trezni in razsodni ljudje: možje, ki so pač hoteli in so tudi uspešno varovali interese svojih varvancev, a ne da bi bili pri tem mislili na agitacijo, ki le poojstruje — na škodo vseh! — razmerje med razredom in razredom človeške družbe.

Kakor je bil način rešitve gibanja pohvale in posnemanja vredne, tako je tudi epilog na shodu težakov minole nedelje v gledališču »Fenice« prinesel uprav zlatega pouka vsem vrstem delavstva.

Poročevalec Bertuzzi je posebno energično reagiral na inasuvacijo, da so bili voditelji gibanja podkupljeni. Da, podkupljeni so bili, to je res, ali ne od denarja, ampak od rezone, od razsodnosti. Vsi so govorili na trgovinski zbornici (ki je posredovala med težaki in delodajalci). Razpravljali smo in bili prepričani, da to, kar nam dajo za sedaj je zadostno. Na to je govornik izrekel vse priznanje predsedniku trgovinske zbornice, g. Dimmerju. Ta gospod da je bil nevtruden v svojih prizadevanjih za doseg sporazumljenja med trgovci in težaki. Celo z vozom je hodil v kavarne iskat trgovce.

Na to je rekel gospod Bertuzzi doslovno: »Kdor govori o štrajku, ne razsoja; štrajk je grozno orožje, a ko se je rabilo nepravem času in more raniti onega, ki je rabil. Dosegli smo veliko zmago, ki more biti v izglede vsem kategorijam delavcev«.

V poznejem govoru svojem se je gospod Bertuzzi radoval na tem, da se je tako izognilo štrajku, ker bi bil isti velik polom za trgovino. Druge kaste (delavcev), ker so bile trmaste, da so zavišile s tem, da so imele krivo. Nasprotno temu pa je gibanje težakov spremljalo po simpatijah vsega meščanstva in vseh novin.

Končno je vskliknil govornik, da oni so se borili pri posvetovalni mizi in tako zmagali. Slednjič je izrekel še enkrat zahvalo trgovinski zbornici in posamičnim trgovcem na njih sodelovanju.

Kar je govoril gospod Bertuzzi, je vredno, da si dobro zapomnijo naši delavci. In če hočejo le ti umeti in dobro razmisliti besede tega gospoda, mora jim biti jasno, da so delavska gibanja za zboljšanje svojega stanja zadnje čase ubajala na zgrešena pota. Dočim smo popred beležili velika gibanja, spojena z velikimi žrtvami od strani delavstva in delodajalcev, a z nikakimi ali le minimalnimi uspehi videli smo tu gibanje brez žrtev za prizadete, a — lepim uspehom! Kolika razlika! Razmerje je ravno naobratno: tam veliko žrtev in malo uspeha, tu nič žrtev in lep uspeh! Pa še nekaj: tam veliko razburjenja in poojstrenja med delavcem in delodajalcem, tu pobotanje potom mirnega razgovora.

Veliko hvalo so dolžni delavci gospodu Bertuzziju, da jim je izrekel enkrat iskreno besedo, ki involvira zlat pouk: da je štrajk, rabljen o neprimerem času, hudo orožje, ki rado rani onega, ki je rabil!

Neoporečna resnica. In resnice govore delavcu vsi oni, ki mu res hočejo dobro. V svoji iskrenosti pa je g. Bertuzzi segnil še dalje. Napravil je paralelo med uspehi tega gibanja težakov in uspehi prejšnjih gibanj ter je povedal delavcem v lice, da tudi delavci potreba simpatij drugih razredov človeške družbe! — Ves govor g. Bertuzzija je bil prevejan tople ljubezni za stvar svojih varvancev, ne da bi bila prišla iz njegovih ust ni ena beseda, ki bi pozivala na slepo bojevitost.

Mi častitamo gospodu Bertuzziju na pogumu, s katerim je povedal težakom, da delavska gibanja, vodjena od trmoglavosti, zavišujejo navadno s tem, da ima delavec — krivo! Naravnost zlata pa je bila — kakor že rečeno — njegova beseda o nevarnosti štrajka, uprizorjenega o nepravem času! In brez potrebne priprave ter nelogično — bi pridodali mi. Štrajk je vendar ultima ratio — zadnje sredstvo. Edino logično je pa menda, da se zadnje sredstvo — najzadnje rabi! Potem še le, ko vsa druga sredstva niso nič izdala! Logično je torej, da so voditelji delavskih gibanj popred pogajajo in še le potem, ko vidijo, da so vsa mirna sredstva odrekla službo, da odredajo uporabo zadnjega in najhujšega sredstva — štrajka. Pa ne le da je tako postopanje edino logično, ampak zahtevano je tudi od koristi delavcev. Delavec je siromak, ki težko nosi žrtve. Zato naj se mu nalagajo žrtve štrajka le v skrajni neizogibni potrebi. A kaj smo videli na dosedanjih delavskih gibanjih v Trstu? Kar naenkrat je buknil štrajk in potem še le

so se voditelji začeli pogajati z delodajalci. Tako je moral delavec — kakor so se že pogajanja zavlačevala — živeti brez služka par tednov in morda tudi cel mesec. Na domu pa je imel družinico, ki hoče jesti in ne pozna ozirov na zahteve štrajka....

Kolika dobrota je torej za delavstvo, ako doseže kaj brez štrajka? A kolika razlika je še le za ves finančialni položaj delavca, ako je kaj dosegel brez takih žrtev, ali pa, ako z vsemi žrtvami ni nič dosegel! V tem poslednjem slučaju potrebuje leto in več štedenja in vzdrževanja, predno se zopet vsaj nekoliko spravi v ravnotežje.

Gospod Bertuzzi se je mogel pohvaliti, da je odbor težakov dosegel lep uspeh in je ob enem mogel meščanstvu izrehati pohvalo in zahvalo. To je dejstvo, iz katerega naj bi si delavci erpili pouk, ki je zlat za delodajalca in za delavca, pouk, da ni res, da mora biti delavec, ako hoče kaj doseči, le v poziciji boja proti drugim razredom!

Splošna blaginja — in ta vključuje tudi blaginjo delavcev — se povspesuje le tako, da se uglašajo in vzravnavajo ostriine med delom in kapitalom, med interesi posamičnih razredov te družbe; če pa si ti posamični razredi stoje nasproti kakor sovražni tabori, popolnoma ločeni eden od drugega se svojimi interesi, potem je neizogibna posledica ta, da trpe — vsi!!

Življenje je kompozicija kompromisov, ker, kakor je človek navezan na človeka, istotako je cela skupina ljudi navezana na druge skupine ljudi. Usojeno nam je, da živimo eden z drugim in drug poleg drugega. Iz tega dejstva pa nam vsem navstaja dolžnost, da tudi skušamo izhajati eden z drugim.

Ta nauk zveni delavcem tudi iz izvajanj gospoda Bertuzzija na shodu težakov minole nedelje. Mi smo ta izvajanja pozdravili odkritim zadoščenjem, ker vidimo v njih znak, da je jela zmagovati — treznost.

Jeremijade. (Nadaljevanje. Glej sobotno »Edinost«.) — Pisec brošure »Jeremijade« govori nadalje o »napredku«, »socializmu« in podaje na koncu nekako idejalno sliko, kako bi bilo urejeno družabno življenje, ako bi se hotelo do zadnjih konsekvenc izvesti program socialne demokracije.

III. Napredek. Napredek je hoja do resnice. Do te pa je mogoče dospeti le potom svobode in pravice.

Kako pa je mogoče pričakovati napredka, ako bi se individualne duševne zmožnosti zatirale na korist solidarnosti in discipline? In dalje, ako bi se talent ne nagradjal razmerno njegovim zaslugam za človeštvo? — Narava je podelila ljudem različno mero nadarjenosti, a to ima gotovo svoj namen. Socializem pa stremi za popolno enakostjo. Seveda le materijalno, a te materijalne enakosti ni mogoče doseči, dokler ni odpravljena neenakost duševnih zmožnosti. Ako ne bi povspesovali razvoja talentov, ne bi mogli dospeti nikoli do velikih del, t. j.: izključen bi bil napredek.

Smešno je torej hoteti po sili zatreti talente, ker to bi bil boj proti naravi, a narave ni možno premagati.

Staviti se nadalje v boj proti kapitalu, pomenja zatirati napredek, ker ne-le kapital sam, temveč tudi stremenje po pridobivanju istega je prava dobrota za človeštvo. Vsak človek stremi za tem, da bi imel vedno več; kdor torej sovraži kapital, sovraži ga le iz zavisti, a zavist ne more nikoli koristiti napredku.

Jelen glavnih predpogojev za pravi napredek je razoroženje. Militarizem pa bo mogoče pogrešati le tedaj, ko se bo človeštvo znalo iznebiti sovražstva. Ko bo svobodno ljudstvo znalo ceniti in posluževati se pravice, pače orožje samo. Pisec zaključuje ta odstavek s trditvijo, da mora biti na zavisti splošnega napredka zapisano geslo: Mednarodno človekoljubje.

IV. »Socializem«. — V tem poglavju se bavi avktor brošure s tisto čudno boleznijo, ki vlada sedaj med ljudstvom in katere vidni simptomi so grozno se množača društva. Mnogo teh društev da nima prav nikakega pomena in se ustanovljajo le radi ambicioznosti nekaterih oseb, ki so rade predsedniki, tajniki itd.

V. »Svobodnost«. To poglavje nam slika, kako bi moralo biti n. pr. urejeno naše mesto, ako bi hotelo odgovorjati zahtevam popolne enakosti. Hiše morale bi biti zgrajene vse po jednem in istem načrtu, vsi bi morali biti jednako oblečeni, vsi ob isti uri podajati se na delo, vsi biti deležni

istih zabav itd., kar bi ustvarilo vse življenje tako pusto in dolgočasno, da bi bilo nezno.

Kljubu vsem naporom pa bi se vendar ne dalo doseči popolne enakosti. Jedni bi n. pr. stanovali v hišah pri morju in bi imeli krasen razgled, medtem ko bi morali drugi prebivati v dolgočasni notranjosti mesta. Nemogoče bi tudi bilo, da bi imeli vsi možje jednake žene in obratno: vsi stariši jednake otroke.

»Divji lovec«. »Dramatično društvo« prehaja iz diletantizma na resno umetniško delo in vsled tega mora tudi kritika postajati vedno resnejša, torej prava kritika in ne samo slavospevi na pridnost in požrtvovalnost posamičnih igralcev, kateri slavospevi koncem koncev ne koristijo ne drami ne posamičnim igralcem in kateri le utrjujejo igralske v napakah, ki se pozneje ne dajo več odpraviti. Kritika je seveda dolžna izreči priznanje na tem, kar je dobrega, nje glavna naloga pa je kazati na napake in tako igralski vred sodelovati na napredku drame.

Po tem kratkem uvodu preidimo takoj k stvari sami. Dodati nam je še, da se ne bomo spuščali v podrobno presojanje poststranskih malih ulog, ker se prav lahko zgodi, da bi bila kritika tozadevne uloge daljša, nego uloga sama.

Igra je v svoji skupnosti izpala tako, da smo bili žnjo relativno popolnoma zadovoljni. Povdarjamo relativno radi tega, ker bi bila lahko bolj izpala, ali le tedaj, ako bi bili imeli igralci več časa za študiranje svojih ulog in za vaje. Z ozirom na ta kratak čas pa moramo priznati, da je uprizoritev »Divjega lovca« izpala mnogo boljše, nego smo pričakovali. O tej priliki pa moramo omeniti, da ni »Dramatično društvo« krivo tega, da se je moral »Divji lovec« v taki naglici spraviti na oder, marveč se je moralo to storiti, ker je bilo gledališče le za ta dan na razpolago in je od nedelje naprej oddano do prihodnjega januarja. Čestitamo torej režiserju g. Žužku, da je v tako kratkem času tako dobro uprizoril to igro in nam na ta način dokazal, da se marsikaj more, ako se hoče.

Napak skupne predstave nečemo navedjati, ker so bile iste naravna posledica zgoraj navedenega in se o reprizah gotovo odstranijo.

Pohvaliti moramo režijo tudi na tem, da je znala znatno skrajšati do sedaj vedno predolge prestedke med dejanji.

Tudi kar se tiče izvajanja svoje uloge, moramo gosp. Žužka brezpogojno pohvaliti. Ulogo Tončka igral je res umetniško dovršeno in nam ustvaril tip, ki nam ostane v trajnem spominu. Nestrpno smo vselej pričakovali, da pride na oder, a žal nam je bilo vsakokrat, ko je — odkrevsal za kulise. Poleg njega zasluži brezpogojno pohvalo jedino še naša umetnica gospa Ponikvar (v obeh ulogah: kočarica Maruša in kovačica Špela). Gospod Borovščakovi ni bil takrat na svoji navadnej višini, posebno blaznost ni ne v maski, ne v igri prav pogodil. Gospod Borovščakov naj nam ne šteje v zlo te navidezno stroge kritike; kriv je sam, ker nas je se svojo navadno izvrstno igro preveč razvadil. Gosp. Štoka je zopet pokazal napredek, le v ljubimskih prizorih nikakor ni vspel, sicer nam je pa ugajal. Gospod Štoka moral bi biti nekoliko bolj izbirčen v izboranju ulog; njemu primerne uloge igra mnogo, mnogo bolje, nego je igral Janeza. Pobešanje glave pristojno bolj ženski, nego »divjemu lovecu«. Sploh pa smo na njem opazili, da je jeden najpridnejših naših igralcev, ki se resno trudi dospeti do popolnosti. Približno isto bi se dalo prigovarjati tudi gospej Grmek, tudi ona ni bila srečna v ljubimskih prizorih. Nekoliko krivde na tem pa ima tudi pisatelj, kateri je hotel prikazati neko ljubezen — brez ognja. Gospod Bacek je jako dobro predstavljaval bahača Gašparja in tudi njegovej igri bi ne vedli kaj prigovarjati. Njegova uloga bi pa morda zahtevala, da še markantnej nastopa. Istotako je bil »dober tudi g. Ponikvar v ulogi krčmarja. On sicer ni briljiral, ali odgovarjal je svoji ulogi. Jako dober kovč je bil g. Nardin. G. Dekleva bi nam bil ugajal, da ni njegova vnanost tako čudno kontrastirala z njegovo ulogo: to je bil v možki obleki oblečena gospič, ne pa gostiški sin. Komično je bilo gledati, kako je se svojo nežno ročico tako — možko grozil Gašparju. Gospod Stular je bil dober Jež, on je sploh jako porabna moč. Prav ugajal nam je tudi pastirček. Kdo bi si bil

pričakoval toliko poguma in gotovosti v nastopu od mladega dečka. Jedno malenkost pa moramo vendar omeniti, da si je neznanost: poza, ko je pričetkom dejanja sedel in pel, bila je neestetična. Jedno koleno mu je štrlelo visoko v zrak, med tem, ko mu je druga noga visela.

Pohvaliti je treba slednjič zbor »Slovenskega pevskega društva«, ki se je pod vodstvom gospoda Bartela v dveh ali treh dneh tako dobro naučil vse pevske točke.

K zaključku pa vsklikamo »Dramatičnemu društvu«: le energično naprej po tej poti!

Predstava gospoda Gavrilovića. — Danes zvečer bo Gavrilovića dramatična družba predstavljala v prostorih »Slovenske Čitalnice« ob 8. uri zvečer. Odveč bi bilo govoriti o igranju gospoda Gavrilovića in njegove družbe.

V soboto zvečer smo imeli priliko diviti se izredni spretnosti gospoda Gavrilovića in soglasna sodba je bila, da je gosp. Gavrilović igravec, ki bi bil v diko vsakemu velikomestnemu odru. Radi slabega vremena pa so bile njegove predstave v minolem tednu jako slabo obiskovane. Nadejati pa se je, da bo sedaj, ko je vreme dokaj ugodnejše, v tem obziru mnogo ugodnejše in da bodo njegove predstave mnogobrojno obiskovane.

Akademsko društvo »Slovenija« na Dunaju, ki je v novjšem času opustilo nekdanje liberalno stališče in se oklenilo narodno-radikalnega programa, šteje sedaj že 115 členov in ne samo 45, kakor se je poročalo v časopisih. Od tega narodno-radikalnega duha, ki sedaj preveja našo akademsko mladino smemo z vsem opravičenjem pričakovati, da osveži med našim narodom narodni čut, ki je posebno na Kranjskem in tudi drugod mnogo izgubil na intenzivnosti valed ljutih bojov za liberalna in klerikalna načela.

Družbi sv. Cirila in Metodija v prid je jel izdajati Svetko Hanibal Škerl, trgovec v Trstu, ulica Giulia št. 22, biškote »Adrija«. Sto komadov v lepem zabojčku stane 3 K 60 st., ista množina brez zabojčka pa le 3 K. Večja naročila so ceneja. Za izpraznene zabojčke se izplača nabavna cena 60 st. če se vrnejo nepškodovani. Biškoti se pošiljajo franco. Naročila izvršuje družina založnik Svetko Han. Škerl. Ker se to izborao in cenno domače blago prodaja v korist vae-slovenski šolski družbi, je rodoljubnim Slovenkam in Slovincem najtopleje priporočamo.

Možka podružnica družbe sv. Cirila in Metodija na Greti priredi v nedeljo dne 30. t. m. v dvorani »Narodnega doma« v Barkovljah predstavo »Graničari«, narodna igra v petih dejanjih s petjem. Napisal I. Freudenreich. Igro bo izvajala izvrstna dramatična družba gosp. Gavrilovića. Polovica čistega dobička je namenjena za vzdrževanje slovenskega otroškega vrta na Greti. Nanašnje objavo svoječasno.

Dražbe premičnin. V sredo, dne 26. nov. ob 10. uri predpoludne se bodo vse dražbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za vilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici delo Lloyd št. 12, hišna oprava; v ulici Tiziano št. 1. II. n., hišna oprava; v ulici Romagna št. 6, hišna oprava; v ulici Solitario št. 20, vaza, cassaforte in konji; v ulici Sanità št. 8, tirjatve; v Čarbolli zgornji št. 581, hišna oprava; v ulici S. Maurizio št. 8, hišna oprava; v ulici Farneto št. 229, oprema v zalogi; v ulici Alfieri št. 4. III. n. hišna oprava; v ulici Montecucco št. 12, hišna oprava.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri jutraj 19.3 ob 2. uri popold. 8.7 C. — Tlakomer ob 7. uri jutraj 766.4 — Danes plima ob 6.58 predp. in ob 7.27 pop.; oseka ob 1.06 predpolud. in ob 1.01 popoldna.

Vesti iz ostale Primorske.

× **Krvav čin v Ronkah.** Mej Josipom Battistello in Ivanom Visintinijem ter bratom tega poslednjega je bilo staro nasprotstvo. Dne 10. t. m. so se sešli v gostilni. Nekoliko časa so se mirno pomenkovali. Okolo 11. ure zvečer so šli v kavarno. Čim pa so vstopili v kavarno, je Battistello zahteval od kavararja, naj mu da kako ostro orožje, česar pa kavarar ni hotel storiti.

Brata Vizintina sta odšla iz kavarne na bližnje dvorišče po lopate, katere sta rabila čez dan, Battistella pa je tekel domov — po revolver. Z nabitim revolverjem je dohitel potem brata Vizintina na trgu ter ustrelil na dvana, katerega je zadel v pljuča, drugega

je obstreliš na roki. Ivan Vizintin je storil potem še kakih 50 korakov ter padel na tla. Prenesli so ga v kavarno Martinjevo, kjer je konstatirala za jedne uro tja dešla komisija, da je ubožec smrtno ranjen. Prenesli so ga domov, kjer je drugo jutro okoli 5. ure umrl. Zapustil je ženo z dvema otrokoma. Zapri so na to Battistello, pa tudi pokojnikovega brata, kateri je Battistello obdelal z lopato. Oba so prepeljali v goriško bolnišnico.

× **Iz Kana'ske okolice** nam pišejo: Dne 18. t. m. bila je na dnevnem redu seje občinskega zastopa kanalskega tudi točka glede imenovanja občinskega tajnika. — Za to službo uloženih je bilo 12 prošanj, 11 v slovenskem in ena v nemškem jeziku. — Med prošilci bila sta tudi dva domačina. — Imenovan je bil tisti kateri je uložil prošajo v nemškem jeziku, namreč g. Ignac Saxida (Saksids) iz Gorice.

Ko je bila seja končana, je gospod župan poslal sledečo brzojavko izvoljenou:

Ignac Saxida Görz.

In heutiger Sitzung als Sekretär ernannt.

K r i z n i č.

(Op. ured. To se nam zdi skoraj neverjetno in pričakujemo pojasnila.)

Vesti iz Kranjske.

* **Šolske učenke** — tatice. V Ljubljani so ujeli tri šolske učenke, ki so se utihotapljele v stanovanja in kradle. Na domu vseh treh je oblast izvršila hišo preiskavo. Našli so: žlice, žepne robce, dežnik, rokavice, ključke, nogavice, sploh od predmete raznih tatvin. Kradle pa so tudi jabolka, mleko, smetano, klobase itd. Deklice še nimajo še 14 let, torej sodna oblast nima pravice do njih.

* **Mesto poštnega odpravnika** pri c. k. poštnem in brzojavnem uradu (III/4) v Gradcu (pol. okraj Črnomelj) je razpisano proti pogodbi in kaveiji 400 kron. — Letna plača 550 kron, letna plača za oskrbovanje brzojavne službe 100 kron, uradni pavšal 140 kron in letni pavšal za lokalno dostavljanje poštinih pošiljatev 140 kron.

Prošnje v teku treh tednov od 21. t. m. naprej na pošto in brzojavno ravnateljstvo v Trstu.

Razne vesti.

Nova Aja Sofija. Cerkev svete Sofije, sedaj mošeje v Carigradu, smatrajo za najlepšo cerkevno zgradbo, dočim je cerkev sv. Petra v Rimu najimpozantnejša. Sedaj namerujejo v New Yorku sezidati novo Ajo Sofijo, ki bi bila zgrajana po uzoru sv. Sofije, ali v večjem obsegu, nego je sv. Petra v Rimu, da bo v njej prostora za 70.000 ljudij. Načrti izhajajo od patra I. Bonillona v Ottavi, a izvedenje bo stalo neštevilnih milijonov.

Kralj topov — mrtev. V Essenu na Nemškem je umrl nagle smrti veleindustrialec Krupp, prvi bogataš v Nemčiji. Njegova ostalina znaša več sto milijonov. Letni dohodki njegovi so znašali 25.000.000 kron. To premoženje si je pridobil z ulivanjem topov ter drugih taci stvari za vse države. Zadnji časi življenja njegovega, njegove razmerje v družini in vzrok njegove smrti se čitajo kakor kakov roman. Socialistično glasilo »Vorwärts« je obdolžilo pokojnika, da je na otoku Capri počenjal gnusne zločine proti naravi in pravosti in da ga je italijanska vlada izgnala od tam. Vsled teh obdolženj da je vladalo v rodbini Kruppovi silno razburjenje, ki da je slednjič dovelo do tega, da je njegova soproga znorela in so jo morali odvesti v norišnico. Ali tudi na Kruppa samega da so rečena obdolženja silno delovala. Proti »Vorwärtsu« je uložil sicer tožbo, ali vznemirjenje je trajalo dalje, ki da je slednjič prouzročilo njegovo rano smrt. Zadel ga je kap v 49. letu življenja njegovega. V letu 1895 je bilo pri njem uslužbenih do 40.000 delavcev. Za delavce je baje lepo skrbel.

Odbor kluba slov. agronomov na Dunaju se je dne 20. t. m. sestavil sledeče: predsednik: cand. iur. Janko Urbas; tajnik: stud. agron. Rado Lah; blagajnik in knjižničar: stud. forest. Franjo Pahernik; preglednik: cult. tehn. Fran Papež.

Slov. akad. društvo »Slovenija« na Dunaju priredi dne 27. novembra 1902 v restavraciji »Grünes Thor« VIII. Lerchenfelderstrasse 14, svoj II. redni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega rednega in izrednega občnega zbora. 2. Poročilo odbornikov. 3. Poročilo klubovih načelnikov. 4. Poročilo preglednikov. 5. Volitve. 6. Slučajnosti. 7. Zabavni del.

Brzojavna poročila.

Državni zbor.

DUNAJ 25. (B.) Zbornica poslancev. — Med došlimi spisi je mladočrški nujni predlog, tičeči se zahtev gostilničarjev Avstrije na državni konferenci, in tičeči se revizije pridobitnih in gospodarskih zadrug ter zakona o krošnjarstvu; potem nujni predlog posl. Kramarja, v katerem se omenja, kako je dr. Koerber zagrozil deputaciji iz Češke, da zakon o uravnavi plač učiteljem, kakor ga je sklenil deželni zbor, ne dobi sankcije, ako parlament ne bo deloval. — Kramarjev predlog zahteva, naj vlada takoj pove svoje namere glede doklad na pivo v zboljšanje učiteljskih plač.

Med došlimi spisi je tudi interpelacija poslance Breiterja, ki pozivlja ministrskega predsednika, naj da preučiti obdolženja proti perzijskemu odposlaneu, in v slučaju, da so ista resnična, naj nemudoma zahteva od perzijske vlade, da da zadoščenje in odpozove rečenega odposlanca. Zbornica je razpravljala o gornjem predlogu posl. Kramarja.

Utemeljuje svoj predlog je povdarjal dr. Kramar; da odgovor dr. Koerberja nedopustno spravlja v zvezo delavnost parlamenta s sklepom deželnega zbora. Določiti traba, koga zadevuje krivda, ako se v učiteljstvo na Češkem zanaša duh, za kateri ni odgovoren nikdo v zbornici.

Grof Goluchowski.

DUNAJ 25. (B.) Minister za vnanje stvari, grof Goluchowski, je odpotaval v Kesztele.

Kruppova smrt.

BEROLIN 25. (B.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Essena, da so oporoko pok. Kruppa odprli v ponedeljek. Nadaljevanje tvornice v sedanji obliki je zagotovljeno.

Profesor Čelakovsky umrl.

PRAGA 25. (B.) Profesor botanike na češkem vseučilišču, Čelakovsky, je umrl večeraj v 68. letu svoje dobe.

Za podržavljenje severne železnice.

LVOV 25. (B.) Tukajšnja trgovinska in in obrtna zbornica je sklenila v sinočnji seji, da uloži peticijo za podržavljenje severne železnice s 1. januarjem 1904.

Regentstvo na Portugalskem.

LIZBONA 25. (B.) Kraljica je »kortesom« položila prisego kakor regentinja. Diplomatski zbor je bil navzoč na ceremoniji. Ladje v pristanišču so streljale v pozdrav.

Štrajk na Francozskem.

CHERMONT FERAND 24. (B.) Štrajk je popolnoma končan v vseh prenegovnikih.

Generalni štrajk v Havani.

NEW YORK 24. (B.) V Havani je navstal generalni štrajk. Štrajkajoči so razdejali vozove cestne železnice. Več uradnikov je bilo ranjenih. Na demonstraciji so bili en stotnik policije in dva redarja ranjeni, dva štrajkovca pa ubita. Tudi po drugih delih mesta je bilo ranjenih več redarjev in več štrajkovcev.

POSLANO.

Slavno uredništvo »Edinosti«

v Trstu.

Glede na članek »Razkrinkano unijatstvo«, prijavljen v današnji številki ljubljanskega »Slovenca«, sem poslal sl. uredništvu istega nastopni popravek:

»Slavno uredništvo »Slovenca«

v Ljubljani.

Na podlagi § 19. tiskovnega zakona Vas prosim, da sprejmete v svoj cenjeni list glede na članek »Razkrinkano unijatstvo«, prijavljen v številki 270. cenjenega »Slovenca« na stopni

popravek.

Ni res, da sem jaz v »Edinosti« razširjal takozvano unijatsko idejo in kakor brezimni dopisnik »Edinosti« metal »narodne odpadnike«, »podkupljene latinizatorje«, »ces. kr. škofe«, »Vihinge« in druge lepe naslove, kakor žoge na papirnate stene tržaškega lista. Vsled tega odpadejo tudi vsa druga izvajanja na škodo moje osebe.

Trst, dne 25. novembra 1902.

Ante Stemberger.

katoliški duhovnik.

Dodatno k temu prošim, da bi mi slavno uredništvo »Edinosti« poirdilo, da nisem jaz brezimni dopisnik člankov o unijatskem vprašanju, na katere kaže »Slovenec« v imenovanem svojem članku »Razkrinkano unijatstvo«.

Trst, 25. novembra 1902.

Ante Stemberger.
svečenik.

Potrijamo, da člankov, na katere očevidno meri »Slovenec«, ni pisal gospod Ante Stemberger.

Uredništvo »Edinosti«.

Wilhelmov obliž.

Ta obliž, ki se izdeluje izključno le v lekarni

Frana Wilhelma

c. kr. dvornega zalagatelja
Neunkirchen, Spodnje Avstrijsko

se rabi z dobrim uspehom v vsakem slučaju, ko se sploh rabi kak obliž. Posebno koristen pa je pri starih nevetljivih bolečinah, kakor pri kurjih očesih, roženici itd. Dotično bolno mesto se očisti, potem se obliž namaže na kos tafeta ali usnja in se nanje položi. Cena zavitku 80 vin., 12 zavitkov 7 kron, 5 ducetov 30 kron. V znak pristnosti je na omotu grb občine trga Neunkirchen (devet cerkva).

Dobiva se v vseh lekarnah. — Kjer se ne dobi, vrši se pošiljatev direktno.

Svoji k svojim!

ZALOGA

pohištva

dobro poznane

tovarne mizarske zadruge v Gorici (Solkan)
vpisane zadruge z omejenim poročtvom

prej Anton Černigoj

Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario)
št. 1. hiša Marenzi.

Največja tovarna pohištva primorske dežele.

Solidnost zagotovljena, kajti les se osuši v to nalašč pripravljenih prostorih s temperaturo 60 stopinj. — Najbolj udobno, modern sestav. Konkurenčne cene.

Album pohištva brezplačno.

Slovenska knjižnica. Do-lej izšlo 114 "temi gr fa L. Tolstega »VSTAJENJE«, str. 776, cena K 3-20. Roman E. Bacča »KLETEV NEZVESTOBE«, str. 608, cena K 3-20. — Naročniki dobivajo po 30 vin. snopič franko.

Knjižnica za mladino. Išlo 28 trdo vezanih knjig.

»SALONSKA KNJIŽNICA«, izšle štiri knjige.

»SVETOVNA KNJIŽNICA«, izšle tri knjige.

»VENEC SLOVANSKIH POVESTI«, izšlo sedem knjig.

Naročila sprejema založarna

»Goriška tiskarna« A. Gabršček v Gorici.

V TRSTU prodaja prvo dvoje: Tobakarna M. LAV-RENCIČA nasproti veliki vojašnici.

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva
vseh vrst.

— T R S T —

TOVARNA: ZALOGA:

Via Tosa, 10. Piazza Rosati št. 2

Via Limitassu, 10. (šolsko poslopje)

Via Riberge št. 21

Telefon št. 670.

Velik izbor: tapetarij, srecal in slik. Izvršaje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI ČENIKI ZASTONJ IN FRANKO

Predmeti postavio se na pa obrod ali železnico franko.

MATTONI
GIESSHÜBLER
naravnost
alkalijna kloridna

TOVARNA POHIŠTVA IGNACIJ KRON

Dvorni založnik. — Ustanovlj. 1848.

ulica Cassa di Risparmio
Tovarna na Dunaju.

Novi ceniki, izvršni nariši, načrti za sobe na zahtevanje
brezplačno.

FERDO GUŠTINČIČ

klesarski mojster

Trst (vita Giuliana II) — BARKOVIJE (izraven pokopališča)

Izvršuje vsakovrstna in najfineja orna-
mentalna dela kakor n. pr.: oltarje, spo-
menike, kipe, poprsja. — Razna dela iz
mramorja, cementa in gipsa, kakor tudi
slike po fotografiji v vsakovrstnih formatih
itd. itd. Več slik je na ogled v »Narodnem
domu« v Barkovljah.

Lastni kamenolom v Petrovici (Repen).
Žage na motor.

Cene po pogodbi in jako nizke.

Priporočuje se slav. slovenskemu občin-
stvu za obile naročbe udani

Ferdo Guštinčič
klesarski mojster.

M. Aite

trgovina z manifakturnim blagom

ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 8
s podružnico ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 5.

si dovoljuje obvestiti slavno občinstvo in cenj-
odjemalce, da je jako pomnožila svojo zalogo
kakor tudi povečala prostore s tem, da je
ustanovila zgoraj omenjeno podružnico zato,
da more v polni meri zadostiti vsem zahtevam
cenj. odjemalcev.

V obeh prodajalnicah vdobiva se razno
blago najbolje kakovosti in najmodernejše iz
pr.ih tovarn, posebno pa snovi za moške in
ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tu
je velikanski izbor platnena in bombažnega
blaga, prtov in ptičkov ter vsake vrste perila,
bodi od bombaža, ali platna. Pletenine, svile-
nine raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke
Velikanski izbor snovij za narodne zastave in
trakov za društvene znake.

Sprejema naročbe na moške obleke
po meri, katere izvrši najtočneje in najnat-
neje po cenah, da se ni bati konkurence.

Poskušati, za se prepričati!

Glavni zastop za Trst, Kras, Goriško
Istro, Dalmacijo in Tirolsko zavarovalnega
društva na življenje in rente

GLOBUS

centralno ravnanstevstvo na Dunaju
I. Franz-Josefs-Quai št. 1a (v lastni hiši).

Popolno vplačana glavica 2.000.000 K,
ustanovljena od dunajskega bančnega društva
in lavarske hipotekarne in menične banke v
Munakovu.

Sprejema zavarovanja na življenje v
raznovrstnih kombinacijah in proti nizkim
prelijam. Specijalno zavarovanje otrok brez
zdravniškega ogleda, izplačavši v slučaju že-
nitve ali prehoda v vojake zavarovani zne-
sek prot. malemu odbitku pred pretekom
zavarovalne dobe.

Glavni zastop v Trstu, Corso št.
7. Telefon 469.

„Andemo de Franz“

kröma

v ulici Geppa št. 14

Toči vina prve vrste:

Bela vipavska . . . liter po 40 kr
Črna istrska 40

Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gor-
skimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah.

Družinam se pošilja na dom od 10 litrov
naprej: Ipavsko belo liter po 36 kr.
Črna istersko liter po 36 kr.

Priporočja se tudi krčmarjem, katerim dajem
vino od 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni

Josip Furlan, lastnik

Najstarejša slovenska tovarna in zaloga pohištva

Andrej Jug

TRST — ulica sv. Lucije št. 12 (zadej c. k. sodnije) — TRST

priporočja svojim cenjenim rojakom svoje najboljše in trpežno pohištvo, bodisi
svetlo ali temno politirano, kakor za spalne, jedilne in vizitne sobe. Sprejema
tudi naročbe za vsakovrstne izdelke po načrtu ali poprave, krtere izvrši v
najkrajšem času in v polno zadovoljnost naročitelja.

Cene brez konkurence.

Za obilne naročbe se toplo priporočja svojim rojakom v mestu, okolici
in na deželi: v mislu gesla: **Svoji k svojim!**

TRGANJE
v rokah in nogah preneha vsa-
komu v treh dneh ako se po-
služi **antirheuminega**
mazila. Cena steklenice
s točnim navodilom
in s poštnino, ako
se denar naprej
pošlje, gld.
1,20.

KAŠELJ
preneha ako se uporabi steklenico
trpotčevega soka in franco-
skega čaja. Cena s poštnino
ako se denar naprej pošlje
gld. 1,40. Pri zasta-
reljih bolečinah
treba nadaljne
troške.

Želodčne bolezni,
težka prebujvarja pri po-
manjkanju teka, kancanju, rezavič
in bruhanju grč in pucnapeti želedec.
zrslizjenje, naval krvi v glavi, črvesne bolezni
zdravi

ŽIVOTNI BALZAM
„SALVATOR“

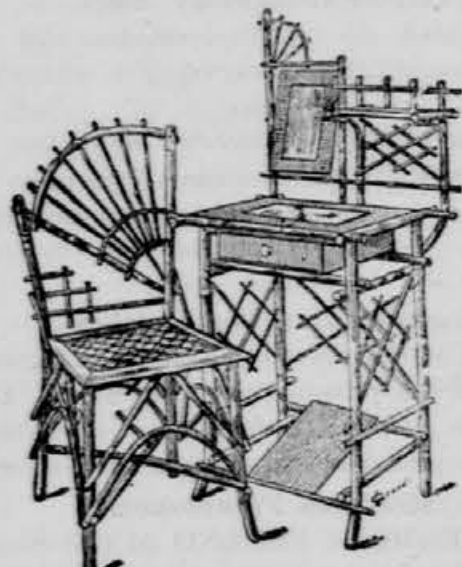
On čisti kri ter je najbolje zdravilo za notranje in vnanje bolezni.
Cena čisto 12 steklenič 2 gld. 50 nvč., 24 steklenič
4 gld. 50 nvč., s poštnino, ako se denar naprej
pošlje lekarni

„SALVATOR“
v Varazdinu
(Hrvatsko)

EPICARIN **LILJANOVA POMADA**

Henrik Preuer

Trst, Via Nuova št. 18.

Tovarna pohištva
od bambusa, fušpana
in vrbja.

Popolne oprave, najbolj pripravne za
darove kakor: stolice, naslanjači,
etažere, mizice, španske stene za peči
ali proti prepihu itd. itd.

Najzmernejše cene.

Pri svetem Antonu Padovanskem.

Prva zaloga cerkvenih oblek in nabožnih stvari.

Trst, Via Muda vecchia št. 2. (za mestno hišo).

Dobi se bogata izbira pianet, dalmatik, pluvial, humeral, roketov, kvadratov,
kolarjev, Leo, prsakov, misalov, brevirjev, ritualov, diurnov in številno nabožnih
različno fino vezanih knjig, svčnikov, križev, svetilnic, kelihov, ciborjev, srebrno kupo.

Jedina zaloga za celo Primorje kipov v vsakovrstni velikosti in kvaliteti,
umetniško delo v romanskem karionu, priporočljivih po-ebno za vlažne cerkve.

Zaloga sveč in čistega čebelnega voska kakor tudi mešane sveče I.
in II. vrste, podol., venec., kržev in svetnj. vsakovrstnih.

Lastna izdelovalnica palm iz umetnih cvetlic in vsakovrstnih dragih del
spadaj. čih k bogastvu, izvršijo se vezanja (rieami) najfinejša za za-tave, preginjala idr.

Popravlja se vsakovrstne stvari za ceno, pri kojoj je izključena vsaka konkurenca.

Naročitve se izvršijo točno in hitro.

Ob nedeljah in praznikih je prodajalnica zaprta.

Z odličnim spoštovanjem

Anton J. Vogrič.

Pekarna in slasličarna Antona Peternel

v ulici Solitario št. 25.

Podpisani priporočja svojo pekarno in
slasličarno, v katerej se dobiva trikrat na
dan svež kruh in slasčice vsake vrste. Pro-
daja tudi: vsakovrstne moke iz grških mli-
nov po najnižjih cenah, in pristni najfineji
refošk v steklenicah.

Sprejema se tudi domač kruh v pecivo.

Udani

A. Peternel.

Obuvala!

Pri Pepetu Kraševcu

zraven cerkve sv. Petra (Piazza Rosario pod ljud. šolo)

Bogata zaloga raznovrstnih obuval za
gospode, gospe in otroke.

Poštne naročbe se izvrše takoj. Pošiljate so poš-
nine proste.

Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter se
izvršuje z največjo točnostjo in natančnostjo po kon-
kurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se toplo priporočja

Josip Stantič čevlj. mojster.

Zalagatelj uradnikov in uslužbencev konsum-
nega skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in
c. kr. generalnih skladišč; nadalje stražnikov c. kr.
javne straže v Trstu in Miljah ter orožništva c. kr.
priv. avstr. Lloydja.

A. BUCHBINDER

TRST. — ulica Riborgo št. 27. — TRST.

Raznovrstna zaloga ogledal in okvirjev
tapečarij vseh vrst, ročnih kovčkov in
velikih kovčkov vseh vrst po načrtih
železnice. Naročbe sprejema za kompletne
sobe toli v mestu koli za odpošiljanje
po železnici ali morju.

Spoštovane slovenske gospodinje

Zahtevajte pri svojih trgovcih

ново

Ciril-Metodijevo

cikorijo.

oooooooooooooooooooo

JAKOB BAMBIČ

trgovec z jedilnim blagom

Via Giulia št. 7.

Priporočja svojo zalogo jestvin kolonijalij,
vsakovrstnega olja, navadnega in najfinejega.
— Najfineje testenine, po jako nizkih cenah,
ter moke, žita, ovsu, otrobi. — Razpošilja na-
ročno blago tudi na deželo na debelo in
drobno. — Cenike razpošilja franco.

Mihael Zeppar

v Trstu, ulica
San Giovanni
št. 12

ima zalogo pečj od majlike v velikem iz-
boru, ama novost, bodisi glede risarij ali
barv. Snov sestaja od same stanovitne zem-
lje. Izključna zaloga za Trst, Primorje in
Dalmacijo slavnostne in o likovane tovarne
za peči Bratov Schütz v Bianskem (Morava)
ustanovlj. na 1848. Pri teh pečh se prihrani
50/0 na kurjavi. Lastna tovarna štedilnih
pečj iz železa ali utelanih z majoliko. Izvr-
šitea po meri in nizkih cenah.

Razprodaja!

Po nečuvno nizki ceni
se dobi za samo

2 gl. 95 nč.

krasna garnitura ob-
stojeca iz

14 krasnih drago-

cenih predmetov

in sicer:

- 1 ura od niklja, Anker remont. (na željo tudi
posrebr.) z lepo raz. zlijanim pokrovom točno,
urejena s 3 letnim jamstvom in škatljico.
- 1 krasna goldin ali nikljasta okropna verižica
s priveom. Pariški sistem.
- 1 goldin igla, za kravate z imitir. briljanti.
- 1 par gumbov za manšete, znamka »Garantie«.
- 1 garnitura (5 komadov) gumbov za srajce in
ovratnike.
- 1 par uhanov iz pristnega srebra, uradno-
puncir.
- 1 goldin prstan s krasnim kamenom.
- 1 žepno ogledalo v etvilju.

Vseh 14 krasnih in vrednostnih pred-
metov z uro Anker-Remont. vred pošilja le-
za 2 gld. 95 nč. s povzpetjem ali po naprej
poslanem denarju, trvdka

BRÜDER HURVIZ

Krakovo - Stradom 17. - Krakovo

Neodgovarjajoče sprejemem v 8 dneh nazaj in
povrnem denar, valed česar nima kupec nikakega rizika.
Bogato ilustrovani cenik raznovrstnih drago-
cenosti brezplačno in franco.

Razprodajalci in agenti se sprejemajo.

Vsak kupec vdobi v dar brezplačno krasen
žepni album s 15 razglednicami mesta Krakovo.

Velikanski izbor raznega pohištva

spalne in jedilne sobe, svetlo ali
megleno politirane.

Bogat izbor

divanov, okvirjev, ogledal, stolic,
stenskih ur

se rahaja v dobroznani

zalogi pohištva

Rafael Italia

Trst - ul. Malcanton št. 1. - Trst.